

UNICEF u Hrvatskoj

Sažetak

Autor u radu govori o djelovanju UNICEF-a na prostoru Jugoslavije, odnosno Hrvatske u razdoblju nakon 1946. godine. Tekst je nastao povodom šezdesete obljetnice osnutka Međunarodnog fonda za djecu (11. 12. 1946.) i na poticaj Ureda za UNICEF u Hrvatskoj. U radu se kronološki prikazalo djelovanje te međunarodne organizacije kroz razne kampanje na području nekadašnje Jugoslavije s posebnim naglaskom na Hrvatsku. Predočeni su učinci koje su te akcije imale u stvarnom životu.

Ključne riječi: UNICEF, UNRRA, Jugoslavija, Hrvatska, donacije, modernizacija, zaštita majki i djece

1. Uvod

UNICEF¹ je organizacija Ujedinjenih naroda koja je osnovana odlukom Generalne skupštine 11. prosinca 1946. godine. Primarni cilj organizacije je pomoć djeci i mladeži diljem svijeta gdje je ta pomoć potrebna. UNICEF je stekao svojim radom i zaslugama status vodeće svjetske organizacije koja sustavno i planski promiče, provodi, potiče i štiti prava djece diljem svijeta. U svojem radu UNICEF uvijek nastoji dobiti podršku i razumijevanje vlada, organizacija i samih građana da svjesno i odgovorno zajedno mijenjaju svijet na bolje.

2. Povijesni pregled djelovanja

UNICEF je nasljednik UNRRA-e² koja je utemeljena 9. studenog 1943. godine kao privremena međunarodna agencija sa zadatkom pomaganja u obnovi država koje je rat opustošio, a same nisu imale potrebna sredstva za nabavku opreme, hrane, lijekova i materijala iz inozemstva. Sredstva su donirale one zemlje koje u ratu nisu bile okupirane niti značajnije iscrpljene ratom. Pomoć se davala u vidu opreme, živežnih namirnica, odjeće, lijekova itd.

1 United Nations International Children's Emergency Fund

2 United Nations Relief and Rehabilitation Administration

UNRRA je prestala s radom 21. ožujka 1949., a njezinu djelatnost je preuzeo UNICEF. Tijekom kratkog djelovanja UNRRA je podijelila pomoć u za tada izuzetno visokom iznosu od 3,66 milijarde dolara.³ Rasformiranjem UNRRA-e novčana i druga materijalna sredstva preuzeo je UNICEF. UNICEF je po svojem pravnom položaju dio organizacije UN-a s polusamostalnim statusom. UNICEF-om upravlja Izvršni odbor kojeg sačinjavaju delegati iz trideset i dvije zemlje (Jugoslavija je bila član Izvršnog odbora sve do 1968. godine).⁴ Radom Izvršnog odbora upravlja Izvršni direktor kojeg imenuje Glavni tajnik Ujedinjenih naroda u skladu s odlukom Izvršnog odbora. UNICEF predstavlja jednu od najuglednijih i svakako najhumaniju organizaciju u sastavu Ujedinjenih naroda.

Pedesetih godina dvadesetog stoljeća kada je prestala potreba za hitnom pomoći djeci u Europi, kada su se zemlje u Europi počele ekonomski oporavljati, javili su se određeni glasovi sa Zapada o ukidanju Fonda. Obrazloženje za takvu odluku bilo je da nema više potrebe za takvom organizacijom. Neke države u razvoju, a posebno Jugoslavija, ispravno i oštro su se suprotstavile toj namjeri. Zahvaljujući njima Fond je ne samo očuvan već i proširen. Rezolucijom Generalne skupštine UN-a iz 1953. Fond je pretvoren u stalno tijelo s primarnim zadatkom pružanja pomoći zajednicama koje pate ili su ih pogodile nedaće (ratovi, bolesti, siromaštvo).⁵ Interesantan je podatak da je u Fondu u početku radilo svega deset osoba. S rezolucijom je došlo i do promjene imena u "Fond Ujedinjenih naroda za pomoć djeci". Međutim, ostao je u uporabi skraćeni naziv UNICEF jer je pod tom skraćenicom Fond već stekao veliki međunarodni ugled.

UNICEF je djelovao na području cijele bivše SFRJ. Njegove aktivnosti do raspada Jugoslavije ne mogu se gledati selektivno po republikama već kompletno za cijelu bivšu državu. Sjedište UNICEF-a za Jugoslaviju bilo je u Beogradu.⁶ Osamdesetih godina dolazi do novih metoda povezivanja sa savezним republikama, pa se formiraju i republičke komisije UNICEF-a.

Povijesni pregled djelovanja podijelit ćemo u dva razdoblja. Prvi, koji se odnosi na razdoblje aktivnosti u Jugoslaviji (s naglaskom na programe i djelovanja u Hrvatskoj) i drugi, koji se referira na rad UNICEF-a u samostalnoj Hrvatskoj.

2.1. Razdoblje aktivnosti u socijalističkoj Jugoslaviji

Pomoć u hrani, lijekovima, i drugim potrebnim sredstvima Jugoslavija je počela primati preko organizacije UNRRA-e već odmah po završetku rata. Sporazum o suradnji

³ *Britannica encyclopedia/cd-rom*

⁴ *Nacionalna komisija za Unicef*, 3.

⁵ *Mateljak*, 62.

⁶ Većina dokumentacije koja se tiče djelovanja UNICEF-a u Jugoslaviji, a koja je bila pohranjena u Arhivu Jugoslavije u Beogradu je zagubljena. Nije bilo moguće pronaći niti ugovor o međusobnoj suradnji između Jugoslavije i UNICEF-a iz 1947. godine. Postoje samo sačuvane zabilješke razgovora Generalnog sekretara Predsjedništva vlade generala Đurića s dr. Eliott iz Međunarodnog fonda za hitnu pomoć djeci od 18. svibnja 1947.

i primanju pomoći između vlade FNRJ i UNICEF-a potpisan je 20. studenog 1947. godine.⁷ Iz zabilješke razgovora koji je prethodio sporazumu, a zbio se 18. svibnja 1947. može se iščitati određeno nepovjerenje između predstavnika Jugoslavije (general Đurić, dr. Andrija Štampar, Krista Đorđević, dr. Olga Milošević, Milica Dedijer, Aleksandar Magarašević) i predstavnika Fonda dr. Eliott i dr. Hirschfeld. Dr. Eliott, koja je predstavljala Dječji fond, istaknula je da treba svakako pružiti pomoć u novcu, raznoj obući i odjeći, medikamentima i stručnom osoblju međutim izrazila je sumnju u pravednu preraspodjelu te pomoći te je postavljeno pitanje osobne sigurnosti u zemlji. General Đurić se suprotstavio takvim kvalifikacijama istaknuvši da se nada da dr. Eliott neće potpasti pod utjecaj raznih kampanja koje zlonamjerno prikazuju situaciju u Jugoslaviji. Istaknuto je s jugoslavenske strane da će predstavnici Fonda imati punu slobodu kretanja i uvida situacije na terenu, te je napomenuto da su žrtve koje je Jugoslavija dala kao saveznik nerazmjerno veće spram žrtava ostalih saveznika (broj civilnih žrtava na području Jugoslavije uz civile stradale u europskom dijelu Sovjetskog Saveza bio je među najvišim u Europi). Na pitanje postavljeno u svezi distribucije pomoći odgovoreno je da će svakako voditi računa da pomoć dobiju najpotrebniji i oni koji su najviše stradali u ratu. Razgovor je zaključen s konstatacijom da će Jugoslavija nastojati što je više moguće surađivati i s nadom da će predstavnici Fonda objektivno prikazati potrebe Jugoslavije.⁸ UNICEF je započeo s radom u Jugoslaviji 1. siječnja 1948.⁹ Nakon potpisivanja sporazuma s UNICEF-om vlada FNRJ je 1948. oformila Savezni odbor kojem je funkcija bila organiziranje raspodjele pomoći. Saveznom uredbom iz 1953. godine Odbor je preimenovan u Nacionalni komitet za UNICEF.¹⁰ U skladu sa zakonom o organizaciji i djelovanju saveznih organa uprave i saveznih organizacija, Nacionalna komisija za UNICEF predstavljala je saveznu organizaciju od interesa za federaciju. Imenovalo ju je Savezno izvršno vijeće (SIV) i financirala se kroz redoviti proračun. Jugoslavenska komisija za UNICEF održavala je službene veze s tom međunarodnom organizacijom Ujedinjenih naroda. U okviru svojih djelatnosti Nacionalna komisija imala je ovlasti da traži, realizira, prima, a kasnije i donira pomoć, sudjeluje na konferencijama i sastancima, te vodi sve aktivnosti vezane uz ovu organizaciju u zemlji i izvan nje u kojima sudjeluje Jugoslavija.¹¹ Komisija je imala status savezne institucije sve do 1978. kada je postala savjetodavno tijelo Saveznog izvršnog vijeća. U sastav Komisije su ulazili predstavnici izvršnih vijeća svih republika i autonomnih pokrajina, predstavnici saveznih organa i društvenih organizacija te predstavnici Privredne komore Jugoslavije. Savezno izvršno vijeće je imenovao predsjednika i članove Komisije s mandatom od četiri godine. Godine 1982. zbile su se značajne promjene u ustroju jer su u SR Hrvatskoj i SR Sloveniji osnovane republičke komisije za suradnju s UNICEF-om.¹²

7 *Nacionalna komisija za UNICEF*, 3.

8 *Zabilješka razgovora 18. svibnja 1947.*, podaci su preuzeti iz teksta razgovora bez interpretacije.

9 *Nacionalna komisija za UNICEF*, 3.

10 *Jugoslavija i UNICEF*, 18.

11 *Grgurić*, 10.

12 *Jugoslavija i UNICEF*, 18.

Interesantan je podatak da je Jugoslavija bila prva država koja je primila pomoć od UNICEF-a u kolovozu 1947. godine. Do 1971. godine Jugoslavija je bila primatelj pomoći te je do tada i primljen najveći dio pomoći. U razdoblju od 1948. do 1971. vrijednost primljene pomoći u potrošnoj i investicionoj opremi za cijelu zemlju iznosila je ukupno 21.414.658 dolara.¹³ Uz programe koji su bili potaknuti i financirani od UNICEF-a dobiveno je i 550 vozila (ukupne vrijednosti 1.330.678 dolara) koja su bila neophodna za uspješno odvijanje mnogih projekata.¹⁴ Jugoslavija je potom od receptora (primatelja) pomoći postala donor (davatelj) na što su vlasti bile vrlo ponosne.

Općenito se programi UNICEF-a javljaju u dva oblika. Prvi oblik je hitna pomoć nakon nesreća, poplava, epidemija (u Jugoslaviji je UNICEF bio među prvima po brzini i visini pomoći nakon potresa 1963. u Skoplju i potresa na području Bosanske krajine i Banje Luke 1969. u kojem je oštećenje kuća i javnih zgrada bilo u oko 70-90% slučajeva). Drugi oblik pomoći koji je primjenjivan u Jugoslaviji svodio se na pružanje dugoročne pomoći kojom se planski predviđao razvoj pojedinih aktivnosti s konačnim ciljem podizanja životnog standarda.

Potrebno je istaknuti da je i pored relativno visokog iznosa pomoći koji je primila Jugoslavija, ona bila uglavnom poticajnog karaktera s namjerom da se pokrenu i angažiraju u prvom redu domaća sredstva i rezerve. Domaća participacija u programima poput izgradnje građevinskih objekata (mljekara, dječjih domova, škola), izgradnje školskih vodovoda, nabavke školskog i bolničkog inventara, školovanja stručnih kadrova, održavanja vozila, financiranja rada školskih kuhinja itd. bila je nekoliko puta veća od sredstava dobivenih po pojedinom programu. Odnos je bio 1:3 ili 1:5, a ponekad čak i 1:10.¹⁵ UNICEF je sudjelovao u dvadeset i šest programa na području Jugoslavije. Neki programi su bili opći, jedinstveni za cijelu državu kao na primjer podizanje mljekara, mliječnih kuhinja, zaštita trudnica i male djece, prevencija bolesti zuba, borba protiv TBC-a. Drugi su bili vrlo specifični za određene dijelove Jugoslavije poput borbe protiv endemskog sifilisa i mikoze (najviše zabilježenih na području BiH), bruceloze (bakterijske bolesti stoke) od koje su najviše štete trpili Istra i primorski krajevi u Hrvatskoj, malarije koja je bila velika pošast na cijeloj obali i u Makedoniji.

Primljena pomoć u opremi (sanitetski materijal, strojevi za mljekare, strojevi za proizvodnju penicilina, seruma i vakcina, oprema za škole, mliječne kuhinje, oprema za domove zdravlja) dijeljena je uz punu pomoć i kooperaciju republičkih sekretarijata za zdravstvo i socijalnu politiku. Uvjet je bio da ustanove istu opremu ugrade, montiraju i da je namjenski koriste. Podaci koji govore o veličini i sveobuhvatnosti tih programa mogu se slikovito prikazati brojčanim podacima. U periodu od 1948.-1970. Jugoslavija je primila roba i usluga u vrijednosti 5.386.016, a sama je u te programe uložila oko trideset milijardi dinara.¹⁶

13 *Nacionalna komisija za UNICEF*, 3.

14 *Jugoslavija i UNICEF*, 4.

15 *Jugoslavija i UNICEF*, 4.

16 *Nacionalna komisija za UNICEF*, 5.

Zbog velikog opsega i vremenskog trajanja pojedinih programa nemoguće je pojedinačno analizirati sve. Stoga ćemo pokušati izdvojiti one programe koji su najviše doprinijeli poboljšanju kvalitete života i modernizaciji sveukupnog društva.

Jedan od najvećih interesa i prioriteta UNICEF-a je zaštita majki i djece. U Jugoslaviji je proveden program "Majka i dijete". Smrtnost dojenčadi bila je veliki problem. Postotak smrtnosti bio je vrlo visok između dva rata, a u poslijeratnom razdoblju zauzimao je iznimno visoke stope. Uz veliki angažman vlasti i UNICEF-a do sedamdesetih godina 20. stoljeća uočava se tendencija pada smrtnosti za čak sedamdesetak posto u odnosu na pedesete. U Hrvatskoj je 1950. umiralo 118 djece na 1000, a 1970. broj umrle dojenčadi je smanjen na 36,5. Visina smrtnosti ovisila je o zaostalosti i siromaštvu krajeva, ali i o razini razaranja koji su određena područja pretrpjela u ratu. Slovenija je za ilustraciju i pedesetih godina 20. stoljeća imala najmanju smrtnost od 80,6 promila da bi sedamdesetih s 24,2 promila bila daleko ispod jugoslavenskog prosjeka od 55,5 promila. Najviša stopa smrtnosti pedesetih bila je registrirana na području Vojvodine – 145 promila, ali se ta brojka u iduća dva desetljeća fantastično smanjila na 31,3 promila. Vrlo visoka stopa smrtnosti, druga po vrijednosti, zabilježena je na Kosovu – 143 promila, ali za razliku od Vojvodine akcije i programi smanjivanja smrtnosti u toj pokrajini najmanje su urodili plodom jer je sedamdesetih stopa i dalje bila najviša u Jugoslaviji i daleko iznad prosjeka 95,3.¹⁷ Visoki mortalitet dojenčadi u Jugoslaviji usprkos velikom padu još uvijek je bio zabrinjavajuće visok (od 55.900 u 1950. na 34.643 u 1960.). Taj ozbiljan problem bio je povod za veliku zabrinutost i predmet rasprava odgovornih zdravstvenih organa i ustanova, ali i opće javnosti. Unatoč značajnom padu mortaliteta, Jugoslavija je još uvijek bila pri dnu europske ljestvice odnosno na pretposljednem mjestu s indeksom smrtnosti dojenčadi 82 na 1000 djece. Bila je to odmah iza Portugala s indeksom 88 dok je prosjek visoko razvijenih zemalja između 15 do 25 promila (podaci za 1960.). Visoka stopa mortaliteta može se objasniti – pored loših i neadekvatnih stambenih, higijenskih i prehrambenih prilika – i činjenicom da u toj dobi većina djece prelazi na umjetnu hranu. Prerano navođenje na umjetnu hranu bilo je u uskoj vezi s uvođenjem žena u privredu i industriju, zbog čega su majke prestajale s dojenjem, a znanje o tome kako treba provoditi umjetnu prehranu bilo je na niskom nivou. Podaci su upućivali da je broj djece koja su umirala od intertestinalnih (crijevnih) oboljenja bio veći od broja djece koja su umirala od bolesti respiratornog (dišnog) sustava. Računalo se da u Hrvatskoj od ukupno oboljele djece svako šesto dijete boluje od bolesti probavnog trakta. Djeca su bila teže ili blaže pothranjena što je bila posljedica i rezultat neznanja o tome što mora sadržavati hrana za djecu ili je postojala nestašica kvalitetne hrane.¹⁸

Uz koordiniranu suradnju, a na inicijativu UNICEF-a krenulo se u izgradnju, organizaciju i opremanje demonstraciono-edukacijskih (pokazno-odgojnih) centara s

¹⁷ Nacionalna komisija za UNICEF, 7.-12.

¹⁸ Nacionalna komisija za UNICEF 131.-137.

ciljem zdravstvene zaštite majki i djece. Zadaća tih centara bila je edukacija i pomoć majkama oko skrbi za djecu, te pouka kako najsuvremenije metode i znanja primijeniti u odgoju i zaštiti djece. Prema sporazumu vlade i UNICEF-a, još se 1953. započelo s pripremama, a 1954. se krenulo i s gradnjom Demonstracijskog centra u Zagrebu. Centar je završen 1956. godine. Zadaće ove ustanove bile su rad na smanjivanju pomora dojenčadi, unapređenju zaštite trudnica te edukaciji odgovarajućeg medicinskog kadra za taj posao.¹⁹ Na području SR Hrvatske pomoć UNICEF-a (oprema, lijekovi, doškolavanje kadrova u inozemstvu) u periodu 1953.-1960. primila su 36 dispanzera za djecu i žene, 37 laboratorija uz dispanzer, 42 školska dispanzera, 22 stacionarne školske ambulante, 11 demonstracionih mliječnih kuhinja, 101 savjetovalište za ženu i djecu, 19 laboratorija za školsku ambulantu. U razdoblju od 1963. do 1970. opremu su dobile pokretne zubne ambulante i intermedijarni centri diljem Hrvatske – Bjelovar, Čakovec, Split, Karlovac, Rijeka, Knin, Zadar, Virovitica, Pula, Sl. Brod, Osijek, Našice i Dubrovnik.²⁰ UNICEF je dao značajnu pomoć i u programima Zaštite prijevremeno rođene djece i edukaciji medicinskih kadrova, što je uzajamno povezano. Godine 1954. osnovan je Centar za nedonoščad u Zagrebu, a 1960. u rodilištu Opće bolnice u Rijeci osnovan je Odjel za zaštitu nedonoščadi. UNICEF je već od 1952. davao potrebnu pomoć, a centri su bili opremljeni inkubatorima, priborom za kisik, vozilima i drugom nužnom opremom. Zbog deficita školovanog medicinskog kadra velika pažnja se posvetila kvalitetnoj naobrazbi mladih kadrova te su 1960. dvogodišnje medicinske škole postale četverogodišnje srednje medicinske škole. Centar za majke i djecu (dječja bolnica u Klaićevoj) u Zagrebu otvoren je zahvaljujući sredstvima UNICEF-a. Pomoć UNICEF-a u opremi primilo je u SR Hrvatskoj 7 škola i odsjeka za medicinske sestre, jedna škola za primalje i 4 škole za dječje negovateljice.²¹

UNICEF je na području cijele Jugoslavije krenuo vrlo ozbiljno i snažno u borbu protiv bolesti koje su u velikoj mjeri otežavale život na ovim područjima. Jedna od najuspješnijih operacija koja se provodila bila je antimalarična akcija. Malarija je još od davnina bila vrlo raširena bolest specifična za tri područja: dalmatinsko (obala, dolina Neretve, Crnogorsko primorje), makedonsko i panonsku nizinu. Već je jedan od najvećih promicatelja narodnog zdravlja Andrija Štampar 1922. pokrenuo inicijativu za organizaciju antimalarične službe u okviru Higijenskih zavoda. Jugoslavija je pomoć u borbi protiv malarije dobivala već od UNRRA-e 1947., a velika kampanja uz značajan doprinos UNICEF-a (donacije DDT-a i prijenos znanja kako ga efikasno primjenjivati i kasnije proizvoditi) krenula je u periodu od 1949. do 1953. godine. Ozbiljnost situacije na terenu koju je izazivala ta bolest najbolje pokazuju brožčani podaci. Godine 1947. registrirano je na području Jugoslavije (ne postoje pojedinačni rezultati za Hrvatsku) 81.000 slučajeva. Ta je brojka uz velike napore i rad na terenu pala 1951. na 851 slučaj da bi se taj broj uz konstantno i pravovremeno djelovanje

19 Grgurić, 4.

20 isto, 7.

21 Grgurić, 8.

1970. spustio na zanemarivih 16 registriranih slučajeva. U suradnji s UNICEF-om postigla se gotovo eradicacija (iskorijenje) te bolesti na našim prostorima.²²

Veliki doprinos UNICEF-a bilo je i u uspostavljanju i uspješnoj proizvodnji seruma i vakcina. Nakon rata javio se problem manjka suvremene opreme, nedostatak stručnog osoblja, a potrebe za proizvodnjom seruma bile su izrazito velike. U ovom slučaju UNICEF je postao najvažniji davatelj pomoći u aparaturi. U Zagrebu je ta pomoć u modernoj opremi i montiranju opreme, pokretnim aparatima i vozilima značila prijelomnu fazu u proizvodnji. U kratkom razdoblju 1952.-1954. u Zagrebu su se već uspješno proizvodili serum protiva difterije (1952.) i tetanusa (1954.). Zahvaljujući pomoći UNICEF-a, Imunološki zavod u Zagrebu uspješno je dostigao svjetsku konkurenciju na ovome području.²³ Prva tvornica penicilina, tog "čudotvornog lijeka" koji je otkrio 1928. Fleming, a svoju punu vrijednost pokazao je u Drugom svjetskom ratu, u Jugoslaviji je započela s radom zahvaljujući opremi i sredstvima koje je donirao UNICEF. Tvornica je bila smještena u prostorije bivšeg poduzeća Danubius, a radila je u sklopu tvornice Galenika. Puna proizvodnja počela je u listopadu 1954. godine. Potrebno je napomenuti da je i prije izgradnje prve tvornice penicilina UNICEF isporučivao velike količine antibiotika.²⁴

Uz navedene djelatnosti na području Hrvatske UNICEF je uz pomoć vlasti uspješno riješio problem bruceloze, koja je na području Istre i Slovenskog primorja prijetila uništenjem stočnog fonda, ugrožavala je zdravlje ljudi te je postojala stalna opasnost od širenja te bolesti na unutrašnjost. U Rijeci je osnovan centar za brucelozu blizu žarišta zoonoze (izvora bolesti), a UNICEF je poslao na zahtjev vlade FNRJ laboratorijsku opremu, aparaturu, stručnu literaturu, vozilo i antibiotike. Jedna od odredbi u borbi protiv bruceloze bila je i likvidacija cijelih stada koza koje su bile glavni prenosnici bolesti, ali i zbog štete koje su činile šumama. Centar u Rijeci je, zahvaljujući iskustvu i stečenom znanju, postao jedan od međunarodnih referentnih centara po pitanju te bolesti.²⁵

U razdoblju 1949.-1971. vodila se na području Međimurja, Posavine, Prekomurja, Hrvatskog zagorja i Posavine borba protiv trahoma, kronične zarazne bolesti oka. UNICEF je bio pozvan da pomogne u osiguranju lijekova i transportnih vozila, a sama akcija protiv trahoma imala visok stupanj uspjeha. Naši stručnjaci koji su radili na rješavanju ovog problema kasnije su pozvani od strane UNICEF-a i Svjetske zdravstvene organizacije (SZO) da koordiniraju liječenje i sprječavanje te bolesti u zemljama Afrike i Azije.²⁶

Tuberkuloza je također bila jedna od teških bolesti od koje je stradavalo pučanstvo, osobito u teškim uvjetima siromaštva i neishranjenosti nakon rata. Vrlo ozbiljna epidemiološka situacija tražila je urgentno rješenje i tu je UNICEF odigrao

22 *Nacionalna komisija za UNICEF*, 69.-79.

23 *Grgurić*, 4.

24 *Nacionalna komisija za UNICEF*, 59.-69.

25 *isto*, 79.-91.

26 *isto.*, 91.-99., *Grgurić* 10.

važnu ulogu i pomogao u naporima u suzbijanju tuberkuloze. Pomoć se sastojala od tri oblika pomoći: pomoći u izvođenju masovnih akcija cijepljenja BCG vakcinom, pomoći u liječenju oboljelih od TBC-a osnivanjem centara za davanje antibiotika streptomicina i opremanjem antituberkuloznih institucija.

Na teritoriju Hrvatske 1950. UNICEF se uključio i u borbu protiv mikoza, gljivičnih oboljenja vlasišta. Značajan za podizanje razine zdravlja bio je i masovni projekt sanacije zubi i suzbijanja karijesa kod djece. Računalo se da čak oko 70% djece ima kariozne zube. Operacija se provodila na području cijele Jugoslavije, a u Hrvatskoj se smanjenje karijesa i jačanje zubi provodilo korištenjem fluor tableta i ispiranjem ustiju 0,5% otopinom NaF u svim školama gdje su bile stacionirane zubne ambulante.²⁷

Budući da su primarne zadaće UNICEF-a dobrobit i zdravlje djece, velika pažnja bila je posvećena prehrani djece koja je neophodna za pravilan rast i razvoj. UNICEF je imao važan utjecaj na razvoj mljekarstva u Jugoslaviji. Vrlo mala poslijeratna proizvodnja mlijeka i važnost te namirnice za razvoj djeteta bile su glavni uzroci odluke vlade FNRJ da se taj problem što prije riješi. Ugovorom između Vlade i UNICEF-a iz 1949., Vlada je preuzela obavezu da pri izgradnji mljekara osigura sredstva i kadrove. Po potpisivanju sporazuma započela je izgradnja konzumnih mljekara, od koji su tri bile locirane u Hrvatskoj (Zagreb, Rijeka, Split). UNICEF je sa svoje strane isporučio moderne strojeve. Bitno je istaknuti da je bila predviđena i besplatna podjela proizvedenog mlijeka (osobito u školama, s napomenom da je svako dijete moralo dobiti čašu mlijeka kao temeljni obrok što je upućivalo na važnost mlijeka kao prehranbenog proizvoda). Uz dodatnu pomoć UNICEF-a od 1952. do 1960. izgrađene su i tvornice za proizvodnju mlijeka u prahu. U Hrvatskoj su bile podignute u Osijeku i Županji. UNICEF i FAO (Organizacija Ujedinjenih naroda za hranu i poljoprivredu) potpomogli su i školovanjem kadrova potrebnih u mljekarskoj industriji u zemljama Europe i u SAD-u.²⁸

S namjerom što bolje ishrane djece jer je slaba i nekvalitetna prehrana bila uzrok brojnih bolesti pa i smrtnosti djece, krenulo se i s programom školskih kuhinja. Školske kuhinje su bile zadužene da osiguraju dodatnu prehranu za školsku djecu, a ujedno su i služile kao osnova za odgojni i praktičan rad sa ženama i djecom (učila se pravilna prehrana i priprema hrane te higijenske navike). O opsegu tog djelovanja govori podatak iz 1970. da je na području Jugoslavije djelovalo 2.736 kuhinja sa 699.392 učenika. UNICEF je neophodnom opremom opremio 146 demonstraci- onih, oglednih kuhinja. Od toga ih je na području Hrvatske bilo osam (najmanje od svih republika i pokrajina; najviše je dobila uža Srbija – dvadeset i osam).²⁹ U vremenskom razdoblju 1948.-1952., dok privreda nije ojačala, UNICEF je direktno hranom potpomagao ugroženo stanovništvo koje su većinom činila predškolska i školska djeca. Proizvodi su donirani u značajnim količinama i to najviše: punomasno

27 Nacionalna komisija za UNICEF, 33.-39., 99.-107., Grgurić 7.

28 Nacionalna komisija za UNICEF, 113.-119. Grgurić, 11.

29 Grgurić, 11.

mlijeko (717.659), kondenzirano mlijeko (50.827), mast (432.097), kikiriki margarin (31.145), pašteta od mesa (116.487), meso "Olimpik" (11.228), sir (588.168), bakalar (701.902), kakao (77.902), riža (207.969), suhi grašak (37.226). U programu provođenja opće higijene podijeljeno je 620.667 komada sapuna. Podaci su u kilogramima i odnose se samo na Hrvatsku.³⁰

Da bi se proizvela kvalitetna dječja hrana s UNICEF-om se krenulo i u izgradnju prve tvornice dječje hrane na ovim prostorima. Izgradnje tvornice je započela 1967., a završena 1969. godine. S radom je započela u siječnju 1970. godine. Tvornica je bila u sklopu Jugodijetetike, a velika pažnja se posvetila željenom cilju da se napravi iznimno kvalitetan proizvod (izvršena su klinička ispitivanja proizvoda u Institutu za zaštitu majki i djece u Zagrebu, te još u 32 zdravstvene ustanove u SFRJ). Nakon brojnih ispitivanja i kvalitetnih procjena uspjelo se proizvesti proizvod koji je zadovoljavao najviše standarde (nazvan je *Bebimiks*).³¹

Osim na području prehrane stanovništva, UNICEF je poslije rata pružao obilnu pomoć u tekstilnim sirovinama, vuni i pamuku, kao i prerađenoj i sirovoj koži za izradu obuće. Sirova koža je prerađivana u jugoslavenskim tvornicama. Ukupna vrijednost primljenih materijala iznosila je 1.121.700 američkih dolara što je predstavljalo značajan iznos u usporedbi sa sredstvima koja su donirana za druge programe. Proizvodi su prema dogovoru s UNICEF-om bili besplatno dijeljeni djeci ratnoj siročadi (računa se da je nakon rata na prostorima Jugoslavije bilo oko deset tisuća djece ratne siročadi), djeci pod starateljstvom kao i djeci kojoj je takav vid pomoći bio neophodan. Proizvelo se 36.843 komada deka za potrebe dječjih ustanova od sirovina primljenih od UNICEF-a, a od sirovine za obuću, također dobivene od UNICEF-a, izrađeno je 202.857 pari cipela za djecu.³²

UNICEF je u suradnji s vlastima u vremenu 1951.-1960. pomagao i niz ustanova za pomoć i osposobljavanje slijepe, gluhoonijeme i fizički defektne djece i omladine. Ustanove toga tipa dobivale su opremu, pomagala i nastavna sredstva među njima bio je i Zavod za gluhoonijemu djecu u Zagrebu.³³

Potrebno je istaknuti još tri programa kroz koja je UNICEF nastojao pomoći djeci i omladini, ali i društvu u cjelini. U programu malih asanacija (uređivanja) seoskih škola nastojalo se raznim oblicima rada u seoskim školama (uređenjem vodovoda, radom u školskom vrtu, uređenjem i brigom za okoliš, uređenjem školskih kupaonica i nužnika, uređenjem školskih prilaza, dvorišta, igrališta, uzgojem domaćih životinja) podići nivo korisnog znanja, razviti radne navike i moralne vrijednosti kod učenika kao i poboljšati opći standard. Važno je napomenuti da je u sklopu sanacije seoskih škola u oko 1.200 škola u nerazvijenim područjima zemlje izgrađen školski vodovod ili su postavljene bunarske pumpe.³⁴

30 *Nacionalna komisija za UNICEF*, 129.

31 *Grgurić*, 14-15, *Nacionalna komisija za UNICEF*, 131-137.

32 *Nacionalna komisija za UNICEF*, 145-149, *Grgurić* 15.

33 *Nacionalna komisija za UNICEF*, 150-159.

34 *isto*, 159-169.

Zahvaljujući UNICEF-u, a u skladu s privrednim razvojem društva došlo je do uvođenja nastave tehničke kulture u škole. UNICEF je u školama opremio po jednu oglednu radionicu strojevima i alatom za obradu metala, drva, te elektrotehničkom i radio opremom te opremom za šivanje i pletenje.³⁵

Nacionalna komisija za UNICEF dala je svoj doprinos i pri osnivanju centara za profesionalnu orijentaciju i osposobljavanje omladine koji su osnivani pri zavodima za zapošljavanje. UNICEF je 1965. odobrio pomoć u strojevima i alatima (pomoć u Hrvatskoj su dobili centri u Splitu, Karlovcu, Kninu i Varaždinu). Ta je pomoć znatno doprinijela stručnom osposobljavanju nezaposlenih mladih ljudi.³⁶

Donacija UNICEF-a u vozilima za ono vrijeme također je bila od određene važnosti. Zdravstveni program u Hrvatskoj dobio je ukupno 23 vozila, a ukupno svi programi u Hrvatskoj 75 vozila. Vozila su korištena u suzbijanju zaraznih bolesti, u antitrahomskim akcijama, sanacijama škola, suzbijanju TBC-a itd. UNICEF je pomagao i održavanje vozila, te je zbog te potrebe osnovana i Jugosanitarija, suvremena servisna autoradionica sa sjedištem u Zagrebu.³⁷

Za period djelovanja UNICEF-a u Jugoslaviji potrebno je istaknuti da je u razdoblju 1981.-1982. jedna osoba iz Hrvatske postala predsjednik Izvršnog odbora UNICEF-a sa jednogodišnjim mandatom. Funkciju predsjednika Izvršnog odbora je obavljao u tom razdoblju gospodin Marin Mateljak (r. 1929.). Ta je funkcija uz funkciju Izvršnog direktora (u to vrijeme James Grant) jedna od najviših položaja u UNICEF-u. Gospodin Mateljak je u svojem mandatu uspio proširiti Izvršni odbor (veću zastupljenost su dobile zemlje u razvoju i bivše kolonije). Uspjelo se i u namjeri, iako nakon snažnog otpora bogatijih članica, povećati sredstva i kadar. Tada se prvi puta uz konsenzus i potvrdu supersila (SAD-a i SSSR-a) uspjelo izaći s ocjenom da utrka u naoružavanju također šteti djeci širom planeta, fizički ih ugrožava, trošeći sredstva koja bi se mogla puno korisnije upotrijebiti.³⁸

UNICEF je na području Jugoslavije napravio izniman posao u suradnji s vlastima. Kroz brojne akcije i programe zemlja se preobrazila iz siromašne i zaostale u naprednu, socijalno osjetljivu državu koja je služila kao uzor mnogim zemljama u svijetu posebno po pitanju dječjih prava. Jugoslavija je zbog svojega svjetonazora i uloge predvodnika nesvrstanih imala velik ugled i utjecaj u UNICEF-u. U Beogradu je 1962. održana Skupština europskih nacionalnih komisija za UNICEF. Jugoslavenska komisija za UNICEF i UNICEF su 1976. u Zagrebu organizirali seminar "Lokalno učešće i participacija vlasti u dječjoj i zdravstvenoj zaštiti". Na poziv vlade Jugoslavije u posjet su dolazili i izvršni direktori UNICEF-a Moris Petit (1953) i James Grant (1982), te ambasadori UNICEF-a Peter Ustinov, Liv Ullmann, Danny Kaye.³⁹

35 *Nacionalna komisija za UNICEF*, 169-177, Grgurić, 16.

36 *Grgurić*, 17.

37 *isto*

38 *Mateljak*, 63.-70.

39 *Jugoslavija i UNICEF*, 18.-19.

2.2. Djelovanje UNICEF-a u samostalnoj Hrvatskoj

U turbulentnim devedesetim godinama 20. stoljeća i s raspadom Jugoslavije dolazi do novog poglavlja u suradnji Hrvatske s UNICEF-om. Vrlo kratko nakon ustavne odluke o samostalnosti (25. lipnja 1991.)⁴⁰ Hrvatske započinje u studenom iste godine s radom UNICEF u Hrvatskoj. Za tako promptno djelovanje UNICEF-a zaslužna je dr. Vesna Bošnjak koja je bila dugogodišnja djelatnica i voditeljica urbanog odjela UNICEF-a u New Yorku. Gospođa Bošnjak je bila upućena da sredstvima rezervnog fonda za hitne intervencije otvori ured u RH i pokrije neke od najnužnijih troškova za tada već zabrinjavajuće prilike u domovini. Važno je istaknuti da je UNICEF bio prva međunarodna organizacija koja je otvorila ured u Hrvatskoj prije međunarodnog priznanja (15. siječnja 1992. od strane EU)⁴¹ što je imalo značajnu diplomatsku težinu. U Hrvatskoj je rad UNICEF-a usko povezan s djelovanjem nevladine organizacije Društvo Naša djeca. Tijekom rata sredstva UNICEF-a korištena su prvenstveno za nabavku hitne materijalne pomoći u vidu kupnje peći i kerozina za ogrjev (veliki broj prognanih i izbjeglica), higijenskih paketa za bebe, dopunske hrane za malu djecu, lijekova, cjepiva. Prva sredstva (50.000 dolara) s kojima je raspolagao UNICEF uporabljena su prilikom evakuacije majki i djece iz Osijeka, za troškove grijanja evakuirane djece smještene u odmaralištima, za psihosocijalnu potporu prognanima i za edukaciju djelatnika Centra za socijalnu skrb Medveščak. Do 1993. godine Ured je djelovao kao krizni. Od te godine, kada je potpisan sporazum s Vladom RH, UNICEF svoje aktivnosti provodi kroz institucije sistema (ministarstva i državne zavode) te kroz suradnju sa manjim brojem nevladinih organizacija.

Bitno je istaknuti da UNICEF ne djeluje autonomno niti u jednoj državi, već isključivo u suradnji s vlastima. Zbog toga UNICEF ne može preuzeti odgovornost za prava i položaj djece, već može kroz podršku i savjete pomoći ustanovama određene zemlje da izvrše i poštuju preuzete obaveze (ako ih jesu preuzele) u skladu s temeljnim pravima djece iz Konvencije o pravima djeteta (1989.) i Svjetske deklaracije o preživljavanju, zaštiti djece (1990.), te fundamentalne Deklaracije Ujedinjenih naroda o pravima djeteta (1959.). U svome djelovanju UNICEF nastoji prenijeti znanja i iskustva te uz pomoć u sredstvima osigurati da se te nove stečene spoznaje implementiraju, uvedu u sam sustav određene zemlje koji bi trebao moći djelovati kasnije samostalno i kvalitetno na dobrobit svih svojih stanovnika, posebno najmlađih.

U razdoblju od 1993. do 2001. UNICEF je za programske aktivnosti izdvojio 22,5 milijuna dolara. UNICEF je u samostalnoj Hrvatskoj djelovao kroz razne programe koji su se ticali vitalnih interesa društva kao cjeline. Na području zdravlja UNICEF je osiguravao dovoljne količine cjepiva za djecu, te potrebne rashladne uređaje za cjepiva. Kroz programe vršila se edukacija liječnika, zdravstvenog osoblja i roditelja o respiratornim

40 *Kronologija*

41 www.hrt.hr/arhiv/povijest.html

bolestima djece, o posljedicama nedostatka joda u prehrani, oralnoj rehidraciji, prednostima dojenja. Radilo se na podizanju opće zdravstveno-odgojne kulture. U nekoliko posljednjih godina naglasak je stavljen na reproduktivnom zdravlju i rizičnom ponašanju mladih. UNICEF djeluje edukativno i na području prehrane nastojeći istaknuti važnost zdrave prehrane za zdrav rast djece, te u kampanjama koje promiču dojenje kao važan element u razvoju djeteta (nužno stjecanje imuniteta u prvim godinama života) koji u suvremenom društvu gubi na značenju. U prvim ratnim godinama UNICEF je izdvajao sredstava za izravnu nabavu hrane i dijetnih pripravaka za dojenčad i malu djecu. Područja koja su od velikog interesa za UNICEF su i obrazovanje (kupnja knjiga, školskog pribora, edukacija odgajatelja i nastavnika, razvoj modela kvalitetnih i aktivnih škola) zagovaranje prava djeteta (kroz djelovanje ustanova, literaturu i časopise *Dijete, Dijete i društvo*, kroz rad nevladinih udruga koje se bave dječjim pravima). UNICEF je sudjelovao u mnogim pilot-projektima, odnosno modelima dobre prakse kao što su bili: “Kvalitetna škola”, “Bolnice-prijatelji djece”, “Škola za roditelje”, “Rani razvoj djece”, “Za Damire i nemire” itd.⁴²

UNICEF posvećuje posebnu pažnju i interes kategoriji djece koja žive u osobito teškim uvjetima. U tu kategoriju se ubrajaju djeca koja su zanemarena, zlostavljana, bez roditeljske skrbi, djeca sa smetnjama u razvoju ili u sukobu sa zakonom. Kroz programe koje je pretežno provodilo Ministarstvo rada i socijalne skrbi UNICEF je nastojao dati i svoj doprinos što boljoj zaštiti ove skupine djece.⁴³

Trenutno se u Hrvatskoj provode tri akcije UNICEF-a. Velika akcija “Stop nasilju među djecom” rezultat je istraživanja UNICEF-a koje je istaknulo jedan ozbiljan problem u školstvu. Naime, 30% od 23.000 osnovnoškolaca koji su bili obuhvaćeni istraživanjem bilo je ili još uvijek je izloženo nekom obliku nasilja. Zabrinjavajući je i podatak da 11% školaraca često biva zlostavljano od svojih vršnjaka. Cilj akcije je bilo smanjiti nasilno i devijantno ponašanje da bi se svojoj djeci osiguralo mirno i sretno djetinjstvo bez emocionalno-psihičkih posljedica. Akcija je pokrenuta 2003., a broj škola koji je bio uključen iznosio je 121 školu u 2004. godini. Edukacijom se nastojalo podučiti nastavnike, roditelje i samu djecu kako pravodobno prepoznati nasilno ponašanje i učinkovito djelovati. Druga velika i plemenita akcija ide pod nazivom “Svako dijete treba obitelj”. Obitelj je najvažnija polazišna točka u odgoju i razvoju djeteta. Upravo u obiteljskom krugu dijete stječe prva iskustva, znanja i uči se socijalnim vještinama. Zbog toga je presudno važno da svako dijete dobije mogućnost odrastanja u obiteljskoj atmosferi koju ništa ne može nadomjestiti. Trenutno je u Hrvatskoj u domovima za nezbrinutu djecu smješteno 1600 štićenika. Cilj ove akcije je promicanje udomiteljstva, stvaranje poticajnih uvjeta za same udomitelje i posljedično smanjenje broja djece bez obitelji. Najnovija akcija UNICEF-a u Hrvatskoj je “Prve tri su najvažnije”. Prve tri godine života pokazale su se kao ključne za uspješno formiranje cjelovite i samopouzdanе osobe. Zato je važno da se

⁴² Radočaj, 10 godina UNICEF-ova ureda u Hrvatskoj, 201-208, www.unicef.hr

⁴³ Radočaj, 201-208.

u tom periodu razvoja djeteta što manje izlaže traumama i raznim psihičkim šokovima. Na promicanju prava djece sudjeluju mnoge poznate osobe koje su zbog svojeg humanog angažmana i ljubavi spram djece postali UNICEF-ovi ambasadori dobre volje. Svjetski poznate ličnosti imale su čast biti zagovornici prava najmanjih i najslabijih među nama.⁴⁴ Spomenut ćemo samo neke od njih: Peter Ustinov, Vanessa Redgrave, Susan Sarandon, Jackie Chan, Richard Attenborough, Roger Moore, Rickey Martin, Roger Federer i drugi. Prvi UNICEF-ov ambasador dobre volje bio je popularni američki glumac Danny Kaye. U Hrvatskoj tu plemenitu ulogu promotora dječjih prava obavljaju Zlatan Stipišić Giboni, Maja Vučić i Bojana Gregurić.⁴⁵

UNICEF je organizacija Ujedinjenih naroda koja funkcionira na osnovi dobrovoljnih priloga i donacija. Zato je toliko važna razvijena svijest onih koji mogu pomoći da to i učine kako bi se život poboljšao i onima koji su imali manje sreće u životu (primarno djeci). Čestitke povodom blagdana su značajan izvor sredstava, a ujedno služe promoviranju vrijednosti koje ta organizacija zastupa. Mnogi poznati umjetnici diljem svijeta dali su dopuštenje da se njihova djela otisnu na čestitkama (u nas Josip Generalić i Ivan Lovrenčić). Novčana sredstva prikupljena u Hrvatskoj koriste se isključivo za akcije UNICEF-a u Hrvatskoj. Hrvatska još nije dobila status donatora, a u većini slučajeva više ne dobiva pomoć izvana, već se rad Ureda oslanja na novčana sredstva prikupljena u Hrvatskoj.

3. Zaključak

Djelovanje UNICEF-a na području nekadašnje Jugoslavije imalo je velike pozitivne posljedice na terenu i pridonijelo je značajno poboljšanju kvalitete života. Uz veliki napor vlasti i UNICEF-a zaostala i razrušena Jugoslavija je nakon II. svjetskog rata uvodila dinamične i zahtjevne promjene koje su mijenjale tadašnju sliku društva uvođenjem novih znanja i tehnologija. Potrebno je posebno istaknuti značajna sredstva i veliki trud koji su uloženi u poboljšanje statusa djece (mliječne kuhinje, opremanje škola, zdravstvena zaštita) kao i širenje znanja o prenatalnoj i postnatalnoj skrbi (opremanje dječjih bolnica, edukacija trudnica i mladih majki o pravilnoj skrbi za djecu, školovanje stručnih kadrova). Zahvaljujući i UNICEF-u, Jugoslavija se preobrazila u jednu modernu državu te je dostigla nivo razvoja koji joj je omogućio osamdesetih godina 20. stoljeća da od primatelja pomoći postane davatelj pomoći u znanju i robi. To je bio jasan pokazatelj postignuća na području nekadašnje države jer je stekavši taj status ušla u mali broj država u svijetu koje su u mogućnosti pomagati manje razvijenim. Procjenjuje se da je broj država donatora manji od 30% od ukupnog broja država u svijetu.

Za vrijeme Domovinskog rata i nakon njega UNICEF je ponovno odigrao važnu ulogu upravo u trenutku kada je to za mladu državu bilo najpotrebnije. Podatak da je

⁴⁴ www.unicef.org/www.unicef.hr

⁴⁵ www.unicef.hr

UNICEF bio prva organizacija Ujedinjenih naroda koja je otvorila Ured u Hrvatskoj jasno pokazuje humanost i učinkovitost te organizacije da djeluje prva tamo gdje je to doista potrebno. UNICEF-u su u prvom interesu prava i položaj djece te on djeluje bez obzira na nacionalnu, vjersku ili rasnu pripadnost uvijek imajući u prvom planu ljudsko biće i želju da mu se omogući što bolji život i dostojanstven položaj. Kroz mnoge aktivnosti UNICEF je sudjelovao u javnom životu u Hrvatskoj nakon 1990., a njegovo djelovanje i danas kroz brojne kampanje ("Prve tri su najvažnije", "Svako dijete treba obitelj", "Stop nasilju među djecom") pridonosi izgradnji jednog kvalitetnijeg društva koje će biti ugodnije i sigurnije mjesto za najmlađe.

UNICEF djeluje često prvi u teškim situacijama poput prirodnih nepogoda, ratova, epidemija. Među prvima koji su pružili hitnu pomoć u lijekovima i hrani nakon katastrofalnog tsunamija na Dalekom istoku krajem 2004. godine bio je UNICEF. U današnjem modernom, tehnološki superiornom svijetu, svijetu obilja i potrošnje postoji i svijet u kojem još uvijek ospice, dijareja i pneumonija (upala pluća) godišnje ubijaju sedam milijuna djece. Svijet u kojem usprkos postojanju cjepiva od tetanusa umire 600.000 djece godišnje, u kojem dvije milijarde ljudi nema pitku vodu (smatra se da je prljava voda uzročnik 80% svih bolesti).⁴⁶

UNICEF danas pomaže u 155 zemalja, a u 40 najrazvijenijih zemalja uglavnom prikuplja sredstva za svoj rad.⁴⁷ Zahvaljujući institucijama poput UNICEF-a i konstantnom i neumornom radu i borbi radi se na smanjivanju patnja i nedaća ugroženih diljem svijeta. UNICEF nastoji svoj djeci svijeta pružiti sretno i bezbrižno djetinjstvo, ali budući da je to moguće samo u stabilnom i zdravom društvu, mnoge akcije UNICEF-a su usmjerene prema podizanju kvalitete života cjelokupnog društva. Kaže se da je odnos prema djeci odnos prema budućnosti čovječanstva i odraz samoga društva. Zato se radom za dječjim pravima postiže jedno humanije i tolerantnije društvo koje je jamac opstojnosti onoga plemenitog u ljudskom biću.

Za svoj rad UNICEF je dobio 1965. Nobelovu nagradu za mir.⁴⁸ Kroz svoju povijest i šezdeset godina postojanja UNICEF se dokazao kao istinski borac za prava djece i njihov dostojanstven položaj u društvu. Bez te organizacije svijet bi svakako bio jedno tužnije i nesigurnije mjesto.

Izvori i literatura

Nacionalna komisija za UNICEF, Beograd, 1971.

Izveštaj o razgovoru koji je prethodio sporazumu s UNICEF-om, Arhiv Jugoslavije, Beograd, svibanj 1947.

Borovac I. (ur.), *Faktopedia*, Mozaik knjiga, Zagreb, 2003.

Goldstein I., *Kronologija*, Novi liber, Zagreb, 1996.

⁴⁶ *Faktopedia*, 366.

⁴⁷ www.unicef.hr

⁴⁸ *Kronologija*

Grgurić, J., *Tridesetpet godina aktivnosti UNICEF-a u Hrvatskoj*, Zagreb, 1983.

Grupa autora, *Jugoslavija i UNICEF*, Grafički zavod, Beograd, 1985.

Mateljak, M., *Sjećanja*, Robi graf, Zagreb, 2005.

Dijete i društvo, Prilog "10 godina UNICEF-ova ureda u Hrvatskoj", broj 1.-2., 2002.,
Zagreb

Britannica Encyclopedia, 2000.

Grolier Encyclopedia, 2002.

www.unicef.hr

www.unicef.org

www.hrt.hr/arhiv/povijest.html

UNICEF in Croatia

The author talks about the activity of UNICEF in the past sixty years on the territory of former Yugoslavia with special attention given to the activities of that organization in Croatia. In the paper author presents many campaigns which were inspired by UNICEF on the terrain. In cooperation with the government those activities considerably improved the quality of life and introduced new cognitions and knowledges which helped to modernized the society. Many efforts were undertaken and the results were great. For example in eradication of malaria the outcome was excellent, in 1947. there were 81.000 registrated people with malaria. With the help from UNICEF that number had fallen drastically during the next decades. In 1970. the number of recorded cases of malaria was only 16. There are some interesting facts about UNICEF and former Yugoslavia and Croatia. For example after the foundation of UNICEF in December 1946., Yugoslavia was the first state which received help from UNICEF in August 1947. Another important fact is that UNICEF was the first organization of United Nations that has opened its Office in Croatia even before official recognition. Formal recognition came from European Union in January 1992. Author also describes the work of UNICEF in Croatia in the period after the proclamation of independence till present day.